

نقش امنیتی اتحادیه اروپا

چکیده

اتحادیه اروپا به دلایل مختلف داخلی و خارجی در پیشرفت عرصه ای امنیتی و نظامی نقش چندانی نداشته است. هرچند اتحادیه اروپا در اموری نظامی و امنیتی سرمایه گذاری نکرد، اما باین همه موافق شد که با سیاست گسترش و در برگیری، چالش های امنیتی درون و بین کشورهای عضو را مدیریت کند. تحولات بین المللی به ویژه در مناطق همسایه اروپا و تغییر در رویکرد روسیه و نیازمندی های امنیتی نظام بین الملل امکان تداوم سیاست وابستگی امنیتی به امریکا، سیاست سواری مجانی و سرمایه گذاری نکردن در امور نظامی و امنیتی را از بین برده است. اگر اتحادیه اروپا بخواهند نقش موثر در نظام بین الملل داشته باشد و در عین حال انسجام خود را حفظ کند. مجبور است به طور جدی وارد عرصه های امنیتی شود.

کلید واژگان: امنیت، اتحادیه اروپا، سیاست بین الملل، نظام بین الملل

مقدمه

اتحادیه اروپا، سازمان کشورهای اروپایی است که اختصاص به افزایش وحدت اقتصادی و تقویت همکاری میان اعضا ان دارد. مقراتحادیه اروپا در بروکسل بلژیک قرار دارد. تا اوایل سال ۲۰۰۶ تعداد ۲۵ کشور در اتحادیه اروپا وجود داشت.

اتحادیه اروپا رسماً در اوایل نوامبر ۱۹۹۳ تأسیس شد این اتحادیه جدید ترین اجماع سازمانهای مبتنی بر همکاری در اروپا است که ریشه در جامعه اروپایی فولاد و زغال سنگ سال ۱۹۵۱ دارد که اولین جامعه اروپایی در سال ۱۹۶۱ شد. اعضای اصلی جامعه ای اروپایی بلژیک، فرانسه، آلمان غربی، (که اینک بخشی آلمان متحد است)، یونان، ایتالیا، لوکزامبورگ، و هلند بودند. متعاقباً دانمارک، ایرلند، انگلستان، پرتغال و اسپانیا نیز به این کشورها پیوستند در سال ۱۹۹۱ دولتهای ۱۲ کشور عضو، معاهده اتحادیه اروپا را (که عموماً معاهده ی ماستریخت نامیده می شود) به امضا رساندند که بدنبال آن توسط قانونگذاران کلیه کشورهای عضو به تصویب رسید.

معاهده ماستریخت جامعه اروپا یی را تبدیل به اتحادیه اروپا کرد. در سال ۱۹۹۵ اتریش، فنلاند، و سوئد به اتحادیه اروپا پیوستند. در می ۲۰۰۴، ده کشور دیگر اضافه شدند که تعداد کشورهای عضو اتحادیه را به ۲۵ رساندند. ده عضو جدید عبارت بودند از: قبرس، جمهوری چک، استونی، مجارستان، لتونی، لتوانی، مالت، لهستان، اسلواکی و اسلونی.

اتحادیه اروپا چندین هدف دارد، هدف اصلی آن تشویق و توسعه همکاری میان دولتهای عضو است در تجارت و اقتصاد، مسایل اجتماعی، سیاست خارجی، امنیت و دفاع، و مسایل قضایی. بر اساس معاهده ماستریخت، به شهروندان هر دولت عضو، عنوان «شهروندی اروپایی» اعطا شد. توافقات سنتی و مهاجرتی آنقدر اصلاح شدند تا شهروندان اروپایی اجازه آزادی بیشتری برای زندگی، کار و مطالعه در هر یک از کشورهای عضو داشته باشند.

هدف مهم دیگر اتحادیه اروپا تشکیل اتحادیه اقتصادی وپولی بوده است که یک پول واحد به نام یورو برای اعضای اتحادیه اروپا به ارمغان آورد. در ژانویه ۲۰۰۲، یورو جایگزین پولهای رایج ملی در ۱۲ دولت عضو گردید. سیزده عضو اتحادیه اروپا هنوز در پول واحد اروپایی شرکت نکرده اند که عبارتند از: دانمارک، سوئد، انگلستان، و ده کشور که در سال ۲۰۰۴ به اتحادیه اروپا پیوستند.

اتحادیه اروپا

تاریخچه اتحادیه اروپا

جنگ جهانی دوم مثل سایر کشورها، اروپا را هم بسیار خساره مند ساخت همین امر باعث شد که سیاستون اروپا در فکر جلوگیری همچو واقعات و عمران اروپا گردد و این همه در حاله بود که در نقشه ای اروپا تغیر امده بود و اروپا دیگر مرکز واقعات جهانی نه بود بخاطر یکه جهان به دو قطب شرق و غرب تقسیم شده بود .

فولاد و ذغال سنگ در تشدید و ادامه جنگ جهانی دوم نقش حیاتی را ایفا میکرد به خاطر اینکه از اجناس مذکور در جنگ های دیگر استفاده نشود کشورهای چون فرانسه، جرمنی، ایتالیا، بلجیم، هالیند، و لوکزامبرگ در سال ۱۹۵۲م یک معاهده (اتحادیه ذغال سنگ و فولاد اروپایی) امضا کردند و توسط همین معاهده کشورهای عضوه سیاست های تولید ذغال سنگ و فولاد خود را هماهنگ میکرد. ۱.

در ماه جون سال ۱۹۵۵م در کنفرانس کپ در مسینا دایر شده بود کشورهای عضوه اتحادیه ذغال سنگ و فولاد برای اتحاد کامل اروپا قطعه نامه را تصویب نمود و همچنان یک کمیته اختصاصی مامور بر این شد که طرح بازار مشترک و نهاد اتمی را ترتیب کنند.

کمیته اختصاصی در جریان یک سال بعد از ارزیابی دقیق در سال ۱۹۵۶م طرح مذکور را به مرجع مربوطه ارجاع ساختند.

طرح مذکور توسط کمیته بین المللی در سال ۱۹۵۷م تکمیل و توسط آلمان غربی، فرانسه، ایتالیا، بلجیم، لوگزامبرگ و هلند تصویب و در سال ۱۹۵۸م قابل اجرا گردید. ۲.

اتحادیه انرژی اتمی اروپا و اتحادیه مشترک اقتصادی اروپا تاسیس شد که در نتیجه راه برای بازار وسیع مشترک باز شد

کشورهای دیگری نیز با جمع این شش کشور پیوستن و در دهه ۸۰ بازار مشترک اروپا تا آن حد انکشاف نمود که در آن اجناس، امور خدماتی، اشخاص و سرمایه دوران اذاد پیدا کردند.

در دهه نود پیمان ماستریخت ایجاد شد، که طبق آن باید واحد پولی مشترک تعیین میشود به همین اساس در سال ۲۰۰۲م دوازده کشور اروپایی یورو را واحد پولی مشترک تعیین کردند و بعد از آن سر سیات خارجی، امنیت و مهاجرت هم توافق ایجاد شد و توسط پیمان مذکور نام بازار مشترک اروپا به اتحادیه اروپا تبدیل شد.

اهداف اتحادیه اروپا

- ۱- ایجاد بازار مشترک
- ۲- تعیین پالیسی مشترک در مورد تجارت
- ۳- رفت و آمد اذاد بین کشورهای عضو
- ۴- تعیین پالیسی مشترک در مورد زراعت
- ۵- تعیین پالیسی مشترک در بخش نقل و انتقال
- ۶- هماهنگ کردن قوانین کشورهای عضو در بخش بازار مشترک
- ۷- ایجاد صندوق خیریه سرمایه گذاری بخاطر بلند بوردند سطح معیشت کارگران
- ۸- ایجاد بانک اروپایی برای انکشاف اقتصادی
- ۹- هماهنگ کردن پالیسی اقتصادی و حفظ بیلانس تادیاتی در کشورهای عضو
- ۱۰- ایجاد سیستم تضمین کننده رقابت سالم در بازار^۳

ارکان اتحادیه اروپا

- ۱- شورای وزیران
- ۲- کمیسیون اروپایی
- ۳- پارلمان اروپایی
- ۴- شورای اروپایی
- ۵- محکمه اروپایی
- ۶- بانک مرکزی اروپا
- ۷- بخش محاسبه

^۳-رضی موسی زاده سازمان های بین الملل، ص (۳۱۲ ۲۹۹-)

۱. شورای وزیران (Council of ministers)

شورای وزیران متشکل از وزرای خارجه ۲۷ کشور عضوه. که مسئولیت تصویب قانون را دارند، شورا در مدت شش ماه یک بار جلسه را به ریاست یکی از وزرا کشورهای عضوه که مسئولیت دوره یی ریاست شورا را دارد دایر میکنند.

شورا مسوده و طرح های قانونی را بررسی میکنند و در صورت تصویب حیثیت قانون را برای اتحادیه دارد ۴

مطابق ماده ۲۶ تعهدنامه یی اتحادیه شورا مکلف است تا وظایف و مسئولیت های خود را طبق تعهد نامه یی اتحادیه اجرا نماید.

شورا در تأمین اتحاد پالیسی های گمرکی، تجارتی و زرعتی نقش بارز و مهم دارند، به همین ترتیب شورا مسئولیت عملی کردن سیاست خارجی اتحادیه را دارد و به مشوره پارلمان میتواند با سازمان های بین الملل معادات را امضا نمایند

شورا برای اجرا فعالیت های خود چهار رکن مهم دارد

۱- کمیته اعضا دایمی

۲- کمیته سیاسی

۳- گروه های سیاسی

۴- سکرتریت

۴ نعیمی گل احمد، سیات های بین الملل، ص (۱۲۷-۱۳۰)

۵ موسی زاده رضا سازمان های بین الملل، ص (۳۱۲-۲۹۹)

۲- کمیسیون اروپایی (European commission)

کمیسیون حیثیت کابینه اتحادیه اروپا را دارند و به حیث قوه اجراییه نظارت از مصوبه های شورای وزیران را می کنند و همچنان پیشنهادات خود را بخاطر تأیید به شورای وزیران روان میکنند.

و کمیسیون همچنان بخاطر اجرای تصامیم شورا و زرا تصامیم لازم را اتخاذ میناید، اعضا کمیسیون در جریان اجرا وظیفه تنها منافع کشور خود را مدنظر نمی گیرند بلکه منافع تمام اروپا را مدنظر میگیرند و در تصامیم خود استقلالیت کامل را دارند.

رئیس کمیسیون و پنج معاونین آن به پیشنهاد شورا وزیران و تأیید پارلمان برای چهار سال تعیین میگردد مگر اعضا کمیسیون توسط کشورهای عضوه تعیین میگردد.

اعضا کمیسیون نماینده گان دولت های متبوع خود نمی باشند و از هیچ سازمان یا دولتی دوستور نمی گیرند به عبارت دیگر اعضا کمیسیون از استقلال عمل برخوردار بوده و مواضع خود را حتی اگر مخالف دولت متبوع خویش باشد آزادانه اعلان می کنند. اعضا کمیسیون حق داشتن شغل دیگری به جز عضویت در کمیسیون را ندارد و در مقابل پارلمان اروپایی مسول

۳- پارلمان اروپا

پارلمان نقش قوه مقننه اتحادیه اروپایی را دارد که بر نحوه اجرای قوانین و مقررات نظارت میکنند و مورد مشاوره قرار میگیرد. تا سال ۱۹۷۹ نماینده گان این پارلمان توسط پارلمان های کشورهای عضو معرفی میشوند اما بعد از آن اعضا پارلمان در هر کشور به شکل مستقیم توسط مردم انتخاب میشوند. ۷۸۵ نماینده گان ۲۷ کشور عضو در پارلمان وجود دارند که سهم هر کشور به تناسب نفوس آن تعیین میشوند، دوره نمایندگی اعضا پارلمان پنج سال است. ۷

۴- مقر پارلمان اروپایی

پارلمان اروپایی تنها مجمع جهانی است که امور مربوط به آن در سه شهر از سه کشور مختلف انجام میشود. مقر دبیرخانه پارلمان در شهر لوکزامبرگ قرار دارد. اجلاس های آن در استراسبورگ فرانسه تشکیل می شود و بلاخره کمیسیون های پارلمان در بروکسل برگزار می شود.

وظایف پارلمان اروپایی

وظایف پارلمان اروپایی عبارت اند از:

الف: ارئه نظریات و توصیه هایی درابط با وضع مقررات و قوانین.

ب: اعمال نظارت و کنترل بر ارکان اتحادیه خصوصاً شورای وزیران و کمیسیون پارلمان در رابطه با وظایف کمیسیون حق بحث، اظهار

نظرونظارت دارد، لیکن اختیار وضع قانون درخصوص وظایف کمیسیون ندارد. پارلمان میتواند از طریق استیضاح و رأی عدم اعتماد کمیسیون راسا قط کند.

ج: تصویب بودیجه نهادهای مختلف اتحادیه اروپا.

پارلمان میتواند بودیجه ارسالی از سوی شورا را تصویب، اصلاح یا رد کند. در صورت تصویب و یا عدم اتخاذ هرگونه اقدام ظرف مدت ۴۵ روز بودیجه تصویب شد تلقی میشود.

کمیسیون اروپا از بیست و هفت عضوه تشکیل شده که قرار است این تعداد کاهش یابد. تا سال ۲۰۰۵، کشورهای بزرگتر اتحادیه اروپا (آلمان، فرانسه، انگلستان، ایتالیا، و اسپانیا) هر کدام دو کمیسیونر داشتند بدین ترتیب تا سال ۱۹۹۵، تعداد اعضای کمیسیون هفده نفر، از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۵، این تعداد به بیست نفر رسید اما در سال ۲۰۰۰ و در اجلاس نیس مقرر شد از سال ۲۰۰۵ یکی از دو کمیسیونرهای کشورهای بزرگ تر حذف شده و هر کشور عضو تنها یک کمیسیونر در کمیسیون داشته باشد و مقرر شد پس از آنکه تعداد اعضای اتحادیه به ۲۷ کشور رسید، مجدداً درباره تعداد اعضای کمیسیون تصمیم گیری شود.

بر اساس توافق سران اتحادیه در اجلاس نیس در آینده رئیس کمیسیون از طریق آرا اکثریت کیفی در شورا انتخاب می شود و قدرت و اختیارات او در عزل و نصب کمیسیونرها افزایش می یابد.

درپیمان لیسبون پیشینی شده است که تا سال ۲۰۱۴ هرکدام از کشورهای عضو یک کمیسیونر خواند داشت، اما از سال ۲۰۱۴ تعداد کمیسیونرها به دوسوم تعداد کشورهای عضو کاهش خواهد یافت.

طول دوره کمیسیون نیز همچنان ۵ ساله خواهد بود.

کمیسیون هفته یکبار تشکیل جلسه می دهد تا به امور خود رسیده گی کند که میتواند شامل تصویب پیشنهادها، نهای کردن طرح های سیاسی و مشخص کردن اولویت های سیاسی باشد. کمیسیون با حدود ۲۰ هزار پرسنل بزرگترین نهاد اجرایی و ارئه کننده پیشنهاد های قانونی در اتحادیه اروپا است. کمیسیون ارتباط نزدیکی با شورا دارد و غالباً در مسایل و موضوعات مهم با شورا هماهنگ است.

تعداد سهمیه اختصاصی هر کشور یک ازدولت ها در پارلمان اروپایی تا سال ۲۰۰۹ به قرار زیر اعلام شده بود:

آلمان (کرسی)، فرانسه، انگلستان، ایتالیا (کرسی)، اسپانیا و لهستان (کرسی)، رومانی (کرسی)، هلند (کرسی)، بلژیک، جمهوری چک، یونان، مجارستان، و پرتغال (کرسی)، سوئد (کرسی)، لاتویا (کرسی)، اسلوونی (کرسی)، لوکزامبورگ، قبرس، و استونی (کرسی) مالیت (کرسی).

درپیمان لیسبون پیشینی شده که تعداد کرسی های پارلمان به ۷۵۰ کرسی خواهد رسید و حداقل کرسی برای کشورهای کوچک ۶ کرسی و حداکثر آن برای کشورهای پر جمعیت ۹۶ کرسی خواهد بود. قدرت پارلمان

در این پیمان افزایش یافته و پیش بینی شده که حدود ۹۵ درصد قوانین اروپایی از طریق تصمیم گیری مشترک با پارلمان اتخاذ خواهد شد. ۸.

۴- شورای اروپایی

این رکن بدون این که در موافقت نامه رم پیش بینی شده باشد، با پذیرش ضمني کلیه اعضای اتحادیه اروپا تشکیل شده است.

لازم به یادآوری است که شورای اروپایی را نباید با شورای اروپا که در سال ۱۹۴۹ در لندن تاسیس شده است و در حال حاضر ۴۰ دولت اروپایی عضو آن می باشند، مقرر شورای اروپایی استرسمبورگ است و وظیفه آن بررسی وضع حقوق بشر و رعایت آزادی ها و دموکراسی در اروپاست.

روسای کشورهای عضوه وریس کمیسیون اروپایی ریاست این شورا را بع عهده دارند شورای مزبور به طور عادی در سال دوبار تدویر جلسه می نمایند. بعضی وخت ها به جلسه ای شورا وزیران خارجه کشورهای عضوه نیز دعوت میشوند^۹

اولین جلسه شورایی اروپایی در مارس ۱۹۷۵ به ریاست رئیس جمهوری ایرلند در دوبلین برگزار شد. تصمیمات شورای اروپایی باید برای اجرا پس از طی تشریفات قانونی از طریق کمیسیون اروپایی تنفیذ و بامسولیت آن اجرا میشود.

۸- موسی زاده رضا سازمان های بین الملل، ص (۲۹۹-۳۱۲)

۹ هاند محمد جعفر، نیروال سازمانونه، ص (۱۶۵-۱۷۵)

شورای اروپایی عنوان است که به پیشنهاد ژیسکار دستن رئیس جمهور سابق فرانسه به کنفرانس سران کشورهای عضو اتحادیه اروپا داده شده است. در اولین کنفرانس سران عضو جامعه اقتصادی اروپایی در اکتبر ۱۹۷۲، در پاریس، توافق شد که گام های موثرتری در راه تحقق وحدت اروپا بر داشته شود و مسایل و مشکلات بین کشورهای عضو مستقیماً در اجلاس سران مورد تبادل نظر قرار گیرد.

با امضایی معاهده جدیدی که از اول ژوئیه ۱۹۸۷ به اجرا درآمد و ((سند واحد اروپایی)) نام گرفت، شورای مزبور شکل قانونی یافت و رکن اصلی جامعه اروپا گردید.

کمیته سیاسی یکی از ساختار های وابسته به شورا است که وزرای خارجه را در اتخاذ تصمیمات یاری می رساند. قبل از تشکیل شورای امور عمومی، کمیته سیاسی اتحادیه در سطح مدیران کل سیاسی ویا روسای ادارات وزارت خارجه کشورهای عضو اتحادیه تشکیل جلسه داده و ضمن انجام رایزنی ها، مواضع اتحادیه در خصوص موضوعات مختلف را هماهنگ می نماید.

رهبران اتحادیه در متن پیمان آمستردام در سال ۱۹۹۷ به منظور برطرف کردن ضعف نمایندگی خارجی اتحادیه در انسجام سیاست خارجی و امنیتی پست جدیدی را با عنوان ((نماینده عالی سیاست خارجی و امنیتی مشترک)) پیشبینی کردند و در ژوئن سال ۱۹۹۹ در جریان اجلاس سران اتحادیه اروپا در کلن آلمان، خاویر سولانا دبیرکل وقت ناتو و وزیر خارجه اسبق اسپانیا را به عنوان اولین دبیرکل و نماینده عالی سیاست خارجی و امنیتی مشترک اتحادیه اروپا برگزیدند.

با تغییراتی که در پیمان لیسبون صورت گرفته است، وظیفه نماینده عالی سیاست خارجی و امنیتی مشترک اتحادیه و کمیسیون روابط خارجی باهم ادغام شده است و این نماینده مسئولیت اداره شورای روابط خارجی را نیز بر عهده دارد.

تصمیم گیری در شورا بسته به ماهیت موضوع با شیوه های متفاوتی صورت می گیرد. در حال حاضر معدودی از موضوعات اثر گذار در منافع ملی کشورها از قبیل سیاست خارجی، سیاست دفاعی، امنیتی، مالیاتی و گمرکی از طریق اجماع و اکثر تصمیم گیری ها در بیشتر زمینه ها و موضوعات از طریق اکثریت ساده استفاده می شود. بر اساس روند جاری، تصویب یک طرح بر طبق آیین اکثریت کیفی نیازمند حداقل ۲۵۵ رای می باشد. تعداد آرای هر کشور در شورا (در ۲۰۰۸) به شرح زیر می باشد:

- آلمان، فرانسه ۷ ایتالیا و انگلستان: ۲۹ رای

- اسپانیا و لهستان: ۲۷ رای

- رومانی: ۱۴ رای

- هلند: ۱۳ رای

- بلژیک، جمهوری چک، یونان، مجارستان، و پرتغال: ۱۲ رای

- مالت: ۳ رای^{۱۰}

۵- دیوان داد گستری

دیوان داد گستری دارنده ای ۲۷ عضو میباشد و وظیفه آن تعقیب و تحقیق در زمینه دوسیه های کشورهای که از قوانین اروپایی سرپیچی نموده

است کشورهای عضو طبق ضرورت از این دیوان استدعای مشوره و در صورت ابهام در عرصه قوانین استدعای تفسیر نموده میتوانند.^{۱۱}

صلاحیت دیوان دادگستری صلاحیت ترافعی است و پیچیده گی خاص خود را دارا است زیرا دیوان گاه مانند یک دادگاه اداری عمل می کنند و گاه مانند یک دادگاه بین المللی. ((دیوان در مقام دادگاهی اداری، همانند شورای دولتی فرانسه به شکایات مربوط به اجحاف و تعدی و تجاوز از اختیارات اداری رسیدگی می کند و یا اصولاً مثل هر دادگاه عمومی دیگر، دادخواست های مربوط به ابطال اعمال حقوقی را مورد رسیدگی قرار می دهد. دیوان در مقام دستگاه قضایی بین المللی یک رکن ناظم است و به اختلافاتی که میان کشورهای عضو یا یک کشور عضو و مراجع عالی پدید آمده است رسیدگی می کند))

در صورت که تعداد اعضا زوج شود، قاضی فوق العاده اضافه می گردد. خاطر نشان می شود چنانچه از شورای اروپا درخواست شود، شورا می تواند به اتفاق آرا تعداد قضات رال افزایش دهد.

در مورد دیوان دادگستری اروپا، معاهده ماستریخت تغییرات چندانی ایجاد نکرده است اما در معاهده آمستردام تغییرات بیشتری حاصل شده است. رئیس دیوان از طریق رای مخفی و با اکثریت مطلق آرا توسط سایر قضات و برای مدت سه سال قابل تمدید انتخاب می گردد. وظیفه اصلی وی نظارت بر مسیر کلی کار دیوان است. مقرر دیوان دادگستری اروپا در لوکزامبرگ است.

۶- دیوان محاسبات

دیوان محاسبات اتحادیه اروپا که جزیی از نظام حقوقی این اتحادیه است یا معاهده ماستریخت رسماً کار خود را در سال ۱۹۹۲ آغاز کرد مقرر آن در لوکزامبرگ است. این دیوان مسئولیت حسابرسی و بازرسی کل اتحادیه اروپا را بر عهده دارد.

تعداد اعضای این دیوان ۱۵ نفر و از میان کسانی انتخاب می شوند که در کشورهای خود به ارکان محاسباتی متعلق بوده یا هستند. وظیفه اصلی دیوان محاسبات بررسی نوع و تخصیص درآمدها و هزینه های اتحادیه بر اساس قوانین بودجه ای اتحادیه اروپا است. این دیوان به ((وجدان مالی یا نگهبان مالی)) اتحادیه اروپا نیز شهرت دارد.

گسترش اتحادیه اروپا

گسترش اتحادیه پس از فروپاشی شوروی و رهای کشورهای اروپای شرقی ازدامان کمونیسم، همواره یکی از دغدغه ها و برنامه های رهبران این اتحادیه بوده است. اما مشکل این جا بود که کشورهای سوسیالیست پیشین با اقتصاد ورشکسته وزیربنایی فروریخته، سامان سیاسی و تجربه دموکراسی و سابقه حکومت آزاد و بی بهره از تشکیلات اداری و مالی قضایی سالم و منسجم، خواستار برادری شده بودند و جغرافیه اروپا و گذشته تاریخی و دیانت مسیحی سند محکم برادری شان بود. اتحادیه اروپا پس از تعلل و طفره ناگزیر از اعلام شرایطی برای پذیرش عضویت آنها شد که از آن جمله دموکراسی، اقتصاد آزاد، برداشتن موانع گمرکی، حذف یارانه ها، رعایت شرایط کار، تشویق رقابت آزاد، حکومت قانون، آزادی های اساسی و حقوق

بشر و... بود. سرانجام پس از کش وقوس های فراوان ده کشور اروپای مرکزی و شرقی یعنی استونی ، لتونی ، لهستان ، لیتوانی ، مجارستان ، اسلواکی ، چک ، قبرس ، اسلوونی و مالت ، در اول ماه مه ۲۰۰۴ به اتحادیه اروپا پیوستند متحد جدید به عنوان یکی از مهمترین بازیگران در عرصه مناسبات و فعالیت های بین المللی تبدیل گردید.

اما در میان قدرت های بزرگ اروپایی توافق چندانی بر سر سمت و سوی گسترش و نیز کیفیت ان وجود ندارند. به عنوان مثال دولت المان در دوره ریاست خود سیاست همسایگی اروپایی مثبت را به منظور برقراری روابط عمیق تر با اوکراین ، بلاروس ، مولداوی و کشورهای حوزه قفقاز مطرح نمود. دولت فرانسه در دوره ریاست خود پیش از جمهوری چک ، طرح اتحاد مدیترانه ای را مطرح ساخت که هم اکنون از سوی فرانسه برای گسترش اتحادیه اروپا به سمت مرزهای جنوبی این اتحادیه در حال پیگیری است. طرحی که با انتقاد شدید رهبران المان و کشورهای اروپایی شرقی مواجه شد در واکنش به طرح فرانسه در ۲۶ می سال ۲۰۰۸ دولت های سوئد و لهستان طرح مشترکی را با عنوان « مشارکت شرقی » به اجلاس وزرای امور خارجه اتحادیه اروپا ارایه نمودند که تقویت خط مشی اتحادیه اروپا در قبال کشورهای اروپای شرقی مانند اوکراین ، بلاروس ، مولداوی و نیز کشورهای آرمستان ، آذربایجان و گرجستان در منطقه قفقاز را مدنظر دارد. این طرح در بردارنده مواردی مانند ایجاد تسهیلاتی در زمینه حمل و نقل ، لغوه رویداد ، منطقه اذاد تجاری ، افزایش ارتباط مردمی ، کنتر و های مرزی و مهاجرت و پیگیری دستور کار اصلاحات به عنوان بخشی از فرایند همگرایی در اتحادیه اروپا است. جمهوری چک به عنوان یکی از کشورهای شرق

اروپا ارمدافعان این طرح به شمار می رود واعلان نموده است که در دوره ریاست خود ازان حمایت خواهم کرد.

همچنین جدا از سمت وسوی گسترش اتحادیه اروپا برسر زمان بندی و کیفیت کسترش نیز اختلاف نظرهای جدی در دوران اتحادیه اروپا وجود دارد. المان، ایتالیل، فرانسه وبریتانیا براین عقیده اند که گسترش شتابان وبش ازحد اتحادیه اروپا به سمت شرق موجب پایین آمدن کیفیت وتوان اتحادیه اروپایی میگردد. به عبارت دیگر دولت های یاد شده ، طرح اتحاد شرق را به عنوان سرآغاز عضویت کشورهای مانند اوکراین در اتحادیه اروپا می دانند وبراین باورند که اگر مسایل امنیتی وسیاسی درفضای جنگ سرد عامل مهم تداوم وحفظ یکپارچه گی این اتحادیه بودند درشرایط کنونی عوامل اقتصادی واجتماعی هم سنگ عوامل سیاسی وامنیتی از اهمیت فراوانی برخوردار گشته است واگر گسترش مرزهای اتحادیه اروپا بدون توجه به چنین مسایلی صورت گیرد، اتحادیه به مرور زمان تبدیل به یک سازمان پراکنده وغیرمنسجم خواهد شد.

اما در مقابل کشورهای اروپایی شرقی مانند چک، لهستان وبلغارستان براین باورند که توسعه اتحادیه اروپا یکی از بزرگترین موفقیت های دوران حیات آن به شمار میرود ودر صورت اعمال سخت گیری های بیش ازاندازه ، کشورهای متقاضی درحال لجاجت گونه با روی آوردن به ناسیونالیسم ویا جهت گیری های مخالف ، روند پرهزینه ای برای اتحادیه اروپا به بار می آورند، نزدیکی روز افزون بلاروس به روسیه وسرخورده گی ترکیه که به تعبیرهاننگتون که هم ازمکه روی برگردانده بود وبه بروکسل هم راهی

نداشت از فرصت که با فروپاشی اتحاد شوروی فراهم شده بود، استفاده کرد
وبه تاشکند روی آورد، نمونه های بارز این روند به شمار می روند. ۱۲

مسایل فرهنگی اتحادیه اروپا:

همان طور که از رژی نقل شده رشته حیاتی اتحادیه اروپا به مساله دفاع
وفرهنگ مربوط میشود، وجود زبان های متعدد وقوی مثل انگلیسی
،فرانسوی ، المانی،اسپانیایی ودهها زبان دیگر اولین تفاوت فرهنگی مهم
در بطن اتحادیه اروپا است، به قول یک نویسنده فرانسوی زبان در قلب هویت
یک ملت قرار داشته ورشته پیوند وحدت ان محسوب میشود. همین نویسنده
بر اساس وجود زبان های متعدد وسایر تفاوت ها می نویسد: ابتدا باید
خود اروپایی ها باهم آشتی شوند. در عین حال اضافه میکند که در همان حال
اروپا، فرهنگی است در بعد جهانی. واقعیت این است که اشتراک فرهنگی به
اندازه ای که زمینه ساز یک همگرایی منطقه ای باشد در اروپا وجود
دارد. تاریخ مشترک، دین مشترک، و تمدن مشترک، نظام های سیاسی
واقصدادی شبیه به هم از جمله عناصر فرهنگی ومادی این همگرایی
هستند. از همه مهم تر این که اروپایی های طی سه قرن اخیر به خوبی
آموخته اند که چگونه با مسایل کنار آمده وبه ایتلاف و پذیرش همدیگر
در قالب تکثیرگرایی پردازند. ازین رو انها تلاش های خود را متوقف نمی
کنند. بقیه امور به آینده بستگی دارد.

زمانی بود که تصور سخن گفتن به زبان انگلیسی برای یک فرانسوی غیرممکن بود. اما امروز در اماکن عمومی مسوولان و نگهبانان اعلامیه های خود را به چند زبان بیان می کنند .

اقدامات سازمانی اروپاییان در زمینه مسایل نیز پیوسته ادامه دارند . اولین کنفرانس اروپایی فرهنگی در روزهای بین ۸ تا ۱۲ دسامبر ۱۹۴۹ در شهر لوزان سویس برگزار شد .

به دنبال کنفرانس ۱۹۴۸ لاهه و کنفرانس لوزان یک مرکز اروپایی فرهنگی نیز در شهر ژنو به وجود آمد . اما تاسیس چند مرکز فرهنگی با گستره کارهای اقتصادی و سیاسی جامعه اروپا هم آوا نبود و لازم بود اقدامات گسترده تر و متنوع تر صورت پذیرد . عمده تلاش های فرهنگی دسته جمعی و خارج از اقدامات که در چار چوب سیاست اجتماعی جامعه اروپا صورت می گیرد بر عهده نهادهای مانند شورای اروپا و کنفرانس امنیت و همکاری اروپا که در سال ۱۹۹۰ به سازمان تبدیل شد و اگذار شده است . اقدامات این نهادها قسمتی از کارهای فرهنگی جامعه اروپا را پوشش می ده دوگانه کنفرانس مستمر سران فرانسه و آلمان ، همکاری های دانشگاهی ، مراودات توریستی و همه تلاش ها و تشکیل های دیگر اتحادیه اروپا دارای یک بعد فرهنگی نیز هستند به عبارت دیگر تلاش های فرهنگی در لای تلاش های سیاسی اقتصادی و اجتماعی پنهان شده و اهداف خود را پیش می برد .^{۱۳}

نقش امنیتی اتحادیه اروپا

قرار گرفتن کشورهای مختلف در چارچوب جدید اتحادیه اروپا هرچند سابقه و تاریخ طولانی ندارد، به سرعت توانست ابعاد مختلف زندگی اروپاییان را تحت تأثیر قرار دهد. کشورهای اروپایی با قرار گرفتن در چارچوب اتحادیه با واگذاری بخشهایی از حاکمیت خود توانستند به منافع دست یابند. ایده‌آل طراحان اتحادیه اروپا ادغام حاکمیت ملی در غالب این نهاد فراملیتی بوده است. شاید دفاع و امنیت آخرین سنگرهای باقیمانده در چارچوب حاکمیت ملی کشورهای اروپایی باشد و به همین دلیل کشورهای متفاوتی پیش از این در برابر همگرایی دفاعی و امنیتی مقاومت میکردند و تا دهه ۱۹۹۰ کشورهای زیادی واگذاری استقلال امنیتی و دفاعی خود را وتو میکردند

کشورهای اروپایی با داشتن حدود دو میلیون نفر نیروی نظامی در سال ۲۰۱۱ حدود ۲۰۰ میلیارد یورو صرف مسائل نظامی کرده اند این حجم گسترده سرمایه گذاری و نیروی انسانی چون در چارچوب متحدی قرار نگرفته، کارامدی زیادی نداشته است. ناتو و اتحادیه اروپا در طول دهه های گذشته با گسترش جغرافیایی، بخش اعظم اروپای شرقی را دربرگرفتند و به اصلی ترین نهادهای امنیتی تبدیل شدند. ناتو به عنوان یکی از نهادهای امنیتی بخش زیادی از مسئولیت های امنیتی در قاره اروپا و محیط پیرامونی را برعهده دارد. در طول سالهای گذشته اتحادیه اروپا کوشیده مسئولیتهای بیشتری بر عهده بگیرد. اتحادیه اروپا که عمدتاً متکی بر قدرت نرم خود بوده است، برای برعهده گرفتن مسئولیتهای امنیتی مجبور شده است عناصر

قدرت سخت را نیز بیشتر فراهم کند. ابعاد مسئولیتهای امنیتی اتحادیه اروپا را میتوان به شکل زیر تقسیمبندی کرد: اتحادیه اروپا در بحث کمکهای انسان دوستانه در مناطق بحرانی از دیرباز حضوری جدی داشته است. برای مثال اتحادیه اروپا از سال ۱۹۹۲ در ۸۵ کشور برنامه داشته و سالانه ۷۰۰ میلیون یورو کمک کرده است. در سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ اتحادیه در این چارچوب مأموریهایی در مقدونیه، کوزوو و کنگو انجام داده است در عرصه سیاستهای اجبارآمیز ناتو مأموریهایی متعددی برای وادارسازی و حل منازعه در کشورهای مختلف از بوسنی، افغانستان، عراق، دارفور و مناطق دیگر انجام داده است. در میان عملیات متعدد اتحادیه اروپا نیز چهار عملیات اجبارآمیز در کنگو ۲۰۰۳، (مقدونیه ۲۰۰۳)، (بوسنی ۲۰۰۴) و کنگو ۲۰۰۶ انجام داده است. البته اتحادیه اروپا در عرصه سیاستهای حفاظتی و ضمانتی که مشتمل بر حل منازعه و آموزش و رویکردهای پیشگیرانه از منازعات است، فعالیت بیشتری داشته است. همانگونه که مشخص است، در حالی که ناتو نقش قدرت سخت را ایفا میکند، اتحادیه اروپا طیفی گسترده از سیاست ها را برای توسعه و ثبات در اروپا به کار میگیرد مسئله امنیت در اتحادیه اروپا ابعاد و الیه های مختلفی دارد. رایگر در کتاب اروپایی کردن هویت امنیتی چهار الیه از مسائل امنیتی را بدین ترتیب دسته بندی میکند: گروه بر رکن نخست درباره نیروهای نظامی در اتحادیه اروپا بحث میکند. گروه دوم عمدتاً دوم امنیت یعنی سیاست دفاعی و امنیتی اروپا تمرکز دارد. گروه سوم بر رکن نخست یعنی سیاست خارجی اتحادیه تأکید دارد و گروه چهارم بر ابعاد هنجاری سیاست های خارجی و امنیتی تمرکز دارد در طول سالهای پس از جنگ جهانی دوم، ناتو ستون اصلی

نخیمه امنیتی اروپا محسوب میشد و این نقش تا حدی نهادین و بنیادین بود که فروپاشی شوروی و بلوک شرق نیز خدشهای بر فلسفه وجودی ناتو وارد نکرد. در دوران پس از جنگ سرد نیز ناتو در کنار نهادهای اتحادیه اروپا نهادهای وابسته همانند سازمان همکاری برای صلح نقش موفقی در مدیریت تحولات اروپای شرقی و جذب کشورهای این منطقه در دوران گذار و همچنین هدایت امور امنیتی این قاره ایفا کردند. البته نهادهایی همانند سازمان اروپای غربی نیز همواره نقشهای امنیتی سازمان همکاری و امنیت اروپا برعهده داشته اند. همه این نهادها متناسب با تحول در محیط امنیتی اروپا و همچنین تغییرات در بازیگران امنیتی، خود را تطبیق و تغییر داده اند. مسئله مهم در مباحث امنیتی اروپا تحولی است که در طول زمان در ماهیت و نکات محوری آن به وجود آمده است. همچنین امنیت اتحادیه از تأکید بر مفاهیمی مانند بازدارندگی، تقابل، رقابت تسلیحاتی، قدرت نظامی و مقابله به مثل به تأکید بر مفاهیمی مانند دربرگیری، مدیریت بحران، پیشگیری از بحران، قدرت نرم، همگرایی، گسترش و شامل شدن تغییر یافت.

نتیجه گیری

اتحادیه اروپایک اتحادیه اقتصادی- سیاسی است که از ۲۸ کشور اروپایی تشکیل شده است. منشأ اتحادیه اروپا به جامعه اقتصادی اروپا که در سال ۱۹۵۷ با توافقنامه رم بین ۶ کشور اروپایی شکل گرفت و صرفاً یک اتحادیه اقتصادی بود بازمی گردد. از آن تاریخ با اضافه شدن اعضای جدید، اتحادیه اروپا بزرگتر شد.

در سال ۱۹۹۳، توافق ماستریخت چارچوب قانونی کنونی اتحادیه را پایه‌گذاری کرد.

اتحادیه اروپا در سال ۱۹۹۹ واحد پول مشترکی به نام یورو را معرفی کرد که تاکنون در ۱۹ کشور جایگزین پول‌های ملی شده‌است.

اتحادیه اروپا با ۵۰۰ میلیون شهروند در سال ۲۰۱۷ میلادی به تولید ناخالص داخلی ۱۹،۶۷۰ تریلیون دلار دست یافت.

اتحادیه در حال حاضر بازار واحد مشترکی دارد که موارد زیر را در بر می‌گیرد: اتحادیه گمرکی، واحد پول یورو- که تحت اداره بانک مرکزی اروپاست (تاکنون ۱۷ کشور آن را پذیرفته‌اند)، سیاست مشترک کشاورزی، سیاست مشترک تجارت.

مهمترین نهادهای اتحادیه اروپا عبارتند از: شورای اروپایی، شورای اتحادیه اروپایی، کمیسیون اروپا، دادگاه اروپا، پارلمان اروپا، بانک مرکزی اروپا و دیوان محاسبات. اصل و ابتدای پارلمان اروپا بر می‌گردد به دهه ۱۹۵۰ و معاهده‌های پایه‌گذاری، از سال ۱۹۷۹ اعضای این اتحادیه توسط نمایندگان کشورهای عضو انتخاب می‌شوند. هر ۵ سال یکبار انتخابات برگزار می‌شود که شهروندان کشورهای عضو اتحادیه اروپا می‌توانند در آن شرکت کرده، رأی دهند. فعالیت‌های اتحادیه اروپا اکثر سیاست‌های عمومی را تحت پوشش قرار می‌دهد، از سیاست اقتصادی گرفته تا امور خارجه، دفاع، کشاورزی و تجارت. با این حال، گستره قدرت آن در حوزه‌های مختلف بسیار متفاوت است. در برخی حوزه‌ها اتحادیه مانند فدراسیون عمل می‌کند برای مثال در مسائل پولی، کشاورزی، تجاری، محیط زیست و سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی و در دیگر حوزه‌ها مانند یک سازمان بین المللی.

منابع

کتاب ها

۱- موسی زاده، رضا، سازمان های بین الملل، چاپ بیست و سوم، تهران: نشر میزان، ۱۳۷۹-۱۳۹۴

۲- هاند، محمد جعفر، نریوال سازمانونه، دریم چاپ، دمووند خپرندویه ټولنه، ۱۳۹۳

۳- نعیمی، گل احمد، نریوال سیاستونه، لومړی چاپ، عرفان خپرندویه ټولنه کندهار، ۱۳۹۵

مقالات و گزارشات

۱- نقیب زاده احمد، مسایل اجتماعی اتحادیه اروپا «سیاست خارجی ۱۳۸۲ شماره ۶۶»

۲- تحولات اتحادیه اروپا در دوره ریاست جمهوری چک (بازاندیشی فلسفه وجودی اتحادیه اروپا) گزارش اسفند ۱۳۸۷ و فرودین ۱۳۸۸ شماره ۲۰۶